İSMÂİL BİN AHMED HÎRÎ (Ebû Abdurrahmân Mukrî)

Tefsîr, hadîs, kırâat ve Şafiî fıkıh âlimi, vâ'iz. Künyesi, Ebû Abdurrahmân olup, ismi İsmail bin Ahmed bin Abdullah'dır. Aslen Nişâbûrludur. Hîrî nisbet edilip, Darîr ve Mukrî lakâbları verildi. 361 (m. 971) yılında doğan Ebû Abdurrahmân 430 (m. 1039) yılında vefât etti.

İlim öğrenmek ve öğretmek için seyahatlerde bulunan Ebû Abdurrahmân Darîr, değişik bölgelerin âlimlerinden ilim öğrendi. Ebû Tâhir bin Huzeyme, Ahmed bin Muhammed Enmâtî, Ahmed bin İbrâhîm Abdevî, Hasen bin Ahmed Mahlidî, Ahmed bin Muhammed İbni Ömer Haffâf, Ebû Hasen Masercisî, Muhammed bin Abdullah bin Hamdîn, Ebû Bekr Cûzıkî, Muhammed bin Ahmed Müzekkî Nişâbûrî, Ezher bin Ahmed Serahsî, Hâkim Haddâdi Mervezî, Ebû Nuaym Abdülmelik bin Hasen İsferâinî, Ebû Heysem Mekkî Keşmeyhinî, Ebû Abdurrahmân Sülemî ve daha birçok âlimden ilim öğrenip, hadîs-i şerîf işitti. Nişâbûr'da en büyük âlimlerden oldu. Âlimler, onun rivâyetinde sağlam olduğunu bildirdiler. Hadîs, fıkıh, tefsîr ve kırâat ilimlerinde birçok talebe yetiştirdi. Va'z ve nasîhatlerde bulunup, insanlara emr-i ma'rûf yaptı, ilmi ile amel etmesi, zühd ve takvâsının çokluğu ile

tanınması, insanların ondan istifâde etmesine sebeb oldu. Talebelerinden en meşhûru Hatîb-i Bağdadî idi.

Değişik ilimlerde birçok kitap yazan Ebû Abdurrahmân Mukrî'nin, tefsîr ilminde "Kifâye" adlı eseri meşhûrdur.

Talebelerinden Târih-i Bağdâd'ın yazarı Ebû Bekr Hâtib-i Bağdadî anlatır:

"Bir sene hocam Ebû Abdurrahmân Mukrî, hac edip Mekke'de bir müddet kalarak, ibâdet etmek niyetiyle Bağdâd'a geldi. Beraberinde bir katır yükü kitab ve bunların içinde Sahih-i Buhârî de vardı. O sene hac yolu, eşkiyalar tarafından işgal edildiğinden, Mekke'ye gitmek mümkün olmadı. Yanındakilerle beraber Nişâbûr'a geri dönmeye karar verdiler. Onlar Bağdâd'da beklerken, huzûrlarına varıp kendisinden Sahih-i Buhârî okumak istediğimi arz ettim. O da kabûl etti. Akşam namazından sabah vaktine kadar, iki gece okuttu. Daha sonra kâfileyle beraber doğuya doğru hareket ettiler. Ben de arkadaşlarımla beraber onların peşinden gittim. Cezîre'ye varınca, Yahyâ Çarşısı'nda bir gün öğleye doğru, kaldığımız yerden başlayıp akşama kadar okuduk. Akşam başlayıp sabaha kadar devam ettik. Böylece üç mecliste bana Sahih-i Buhârî'yi okutmuş oldu."

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Târîh-i Bağdâd cild-6, sh. 313

2) Tabakât-ı mûfessirîn (Dâvûdî) cild-1, sh. 104

3) Tabakât-ı mûfessirîn (Süyûtî) sh. 7

4) Tabakât-ı Şâfiiyye cild-4, sh. 265

5) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 1097

6) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 245

7) Mu'cem-ül-müellifîn cild-2, sh. 260